

DUM č. 5 v sadě

15. Bi-1 Biologie člověka

Autor: Aleš Broulík

Datum: 12.06.2014

Ročník: 7AV

Anotace DUMu: Digitální učební materiál je koncipován jako doplněk a podpora výkladu učitele v rámci tematického celku Oběhová soustava (význam, krevní oběh, cévy, srdce, patologie oběhové soustavy).

Materiály jsou určeny pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OBĚHOVÁ (kardiovaskulární) SOUSTAVA

© Aleš Broulík, GML

Trocha historie...

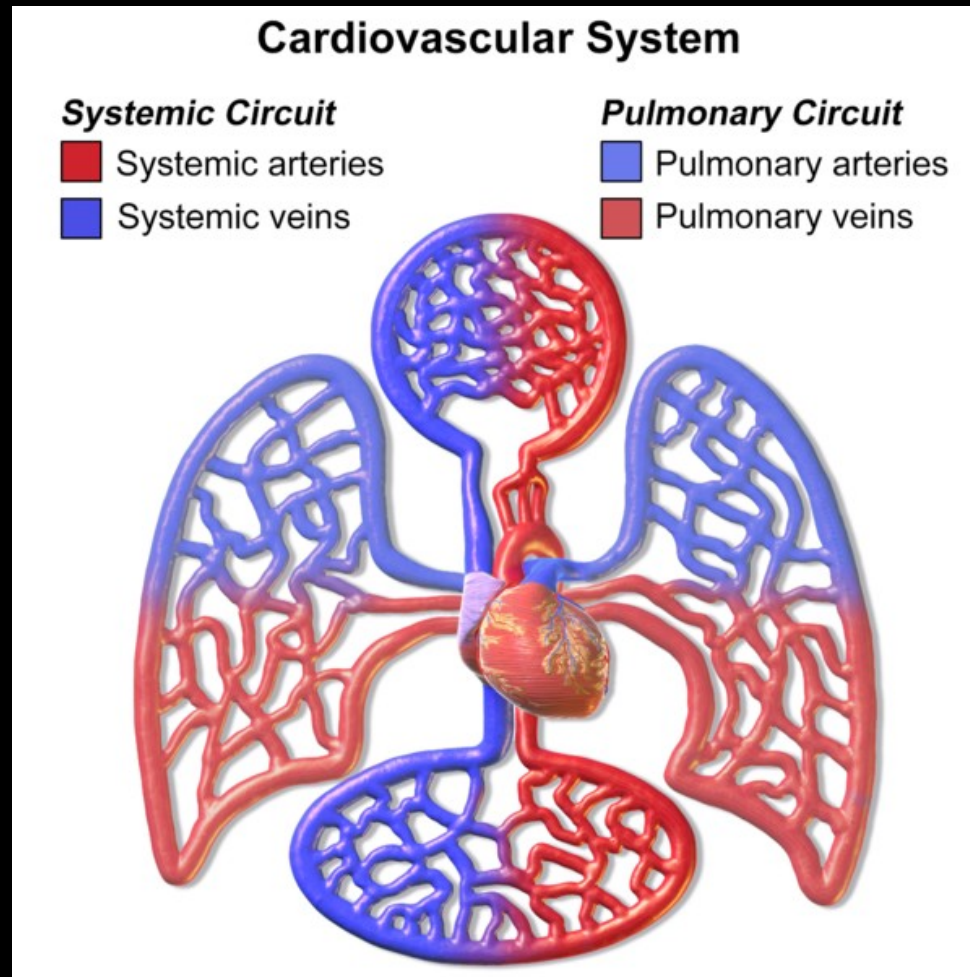
- 2.století n.l.
Galén – objevil tepny a žíly, považoval je za dva samostatné okruhy
- 1628
William Harvey – popsal činnost srdce a pohyb krve v cévách
<http://bylinky.webnode.cz/news/medicinske-objevy/>
- 1661
Malpighi doplnil kapilární systém

Význam

- rozvod krve, kyslíku a živin do tkání
- odvod oxidu uhličitého a metabolitů z tkání

(prostá difuze účinná pouze na velmi krátké vzdálenosti)

Schema krevního oběhu člověka

1. velký (tělní) oběh

2. malý (plicní oběh)

**3. vratnicový, ledvinný,
srdeční oběh**

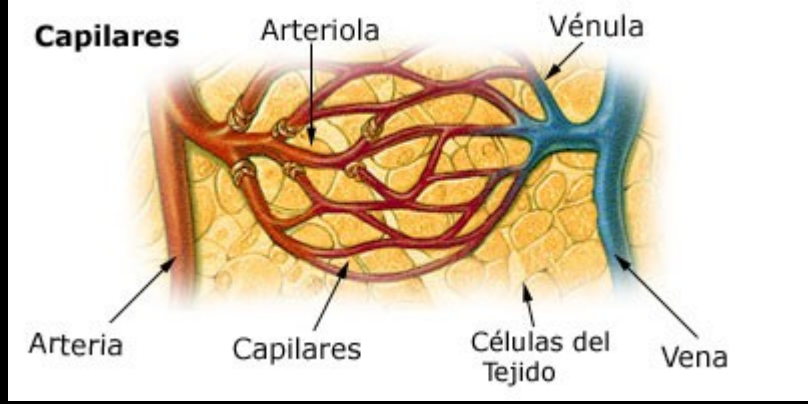
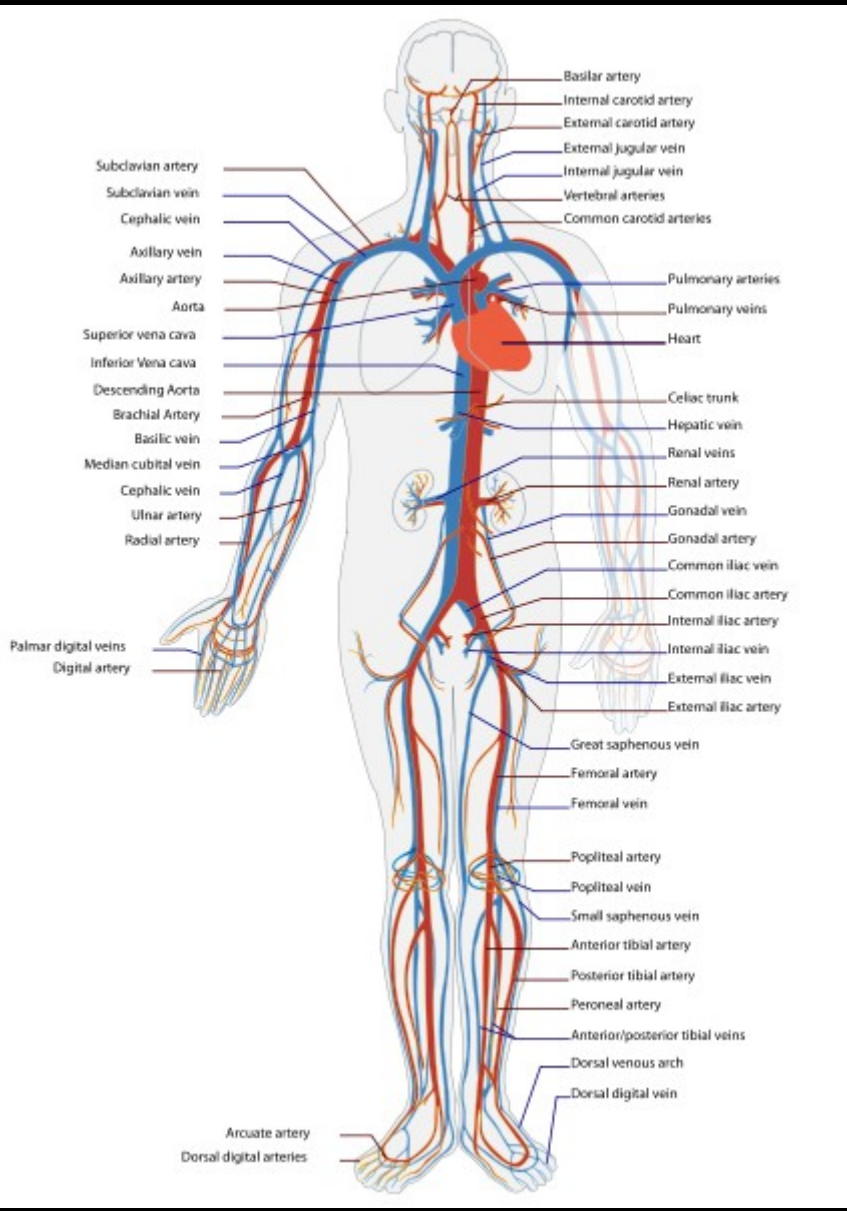
Cévy

- síť dlouhá cca 100 000 km

1.tepny (artérie)

2.žíly (vény)

3.vlásečnice (kapiláry)

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Illu_capillarySpanish.jpg

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Circulatory_System_en.svg

Tepny

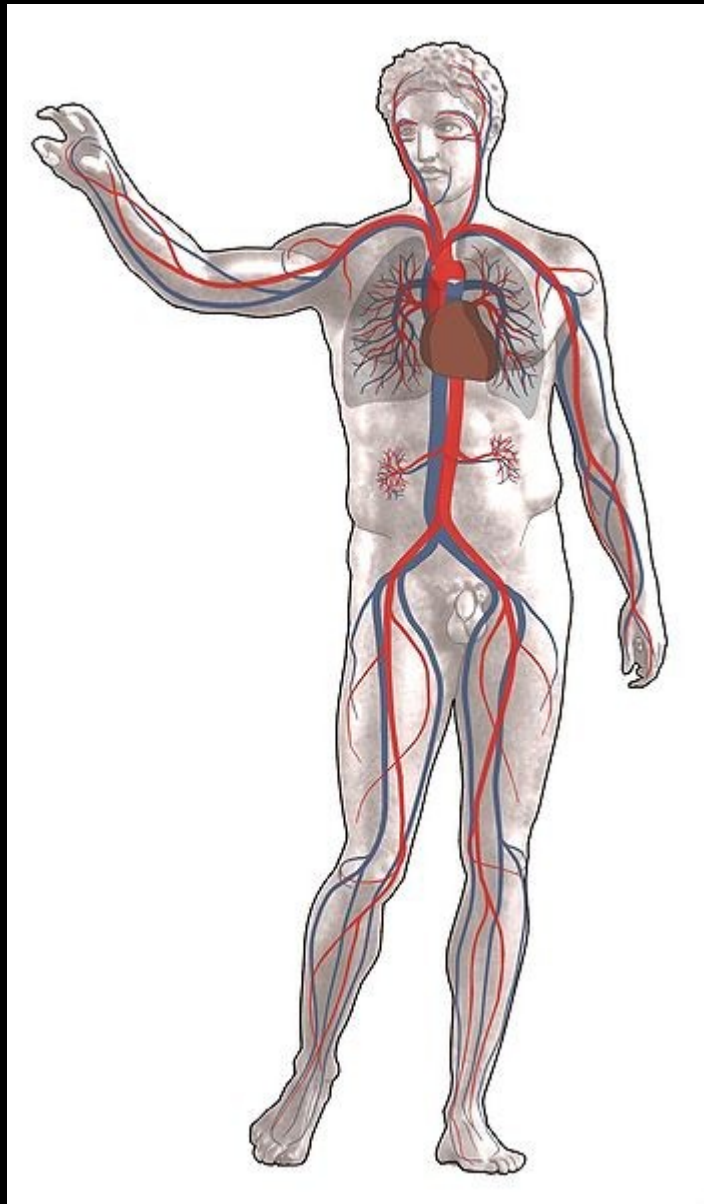
- endotel (vnitřní výstelka)
- silná vrstva svaloviny s elastickými vlákny
- vazivový obal s elastickými vlákny
- silné a pružné (vysoký tlak krve)
- vedou krev směrem od srdce

Žíly

- endotel (vnitřní výstelka) se zpětnými chlopněmi
- slabší vrstva svaloviny a elastických vláken
- vazivový obal
- nízký tlak krve
- vedou krev směrem k srdci

Vlásečnice

- pouze jedna vrstva endotelových buněk
- délka cca 0,5 mm
- cca 40 miliard s celkovou funkční plochou zhruba 1000 m²
- uzavíratelné (prekapilární svěrače)
- *distribuce krve*
  - 20% tepny*
  - 5% vlásečnice*
  - 75% žíly*

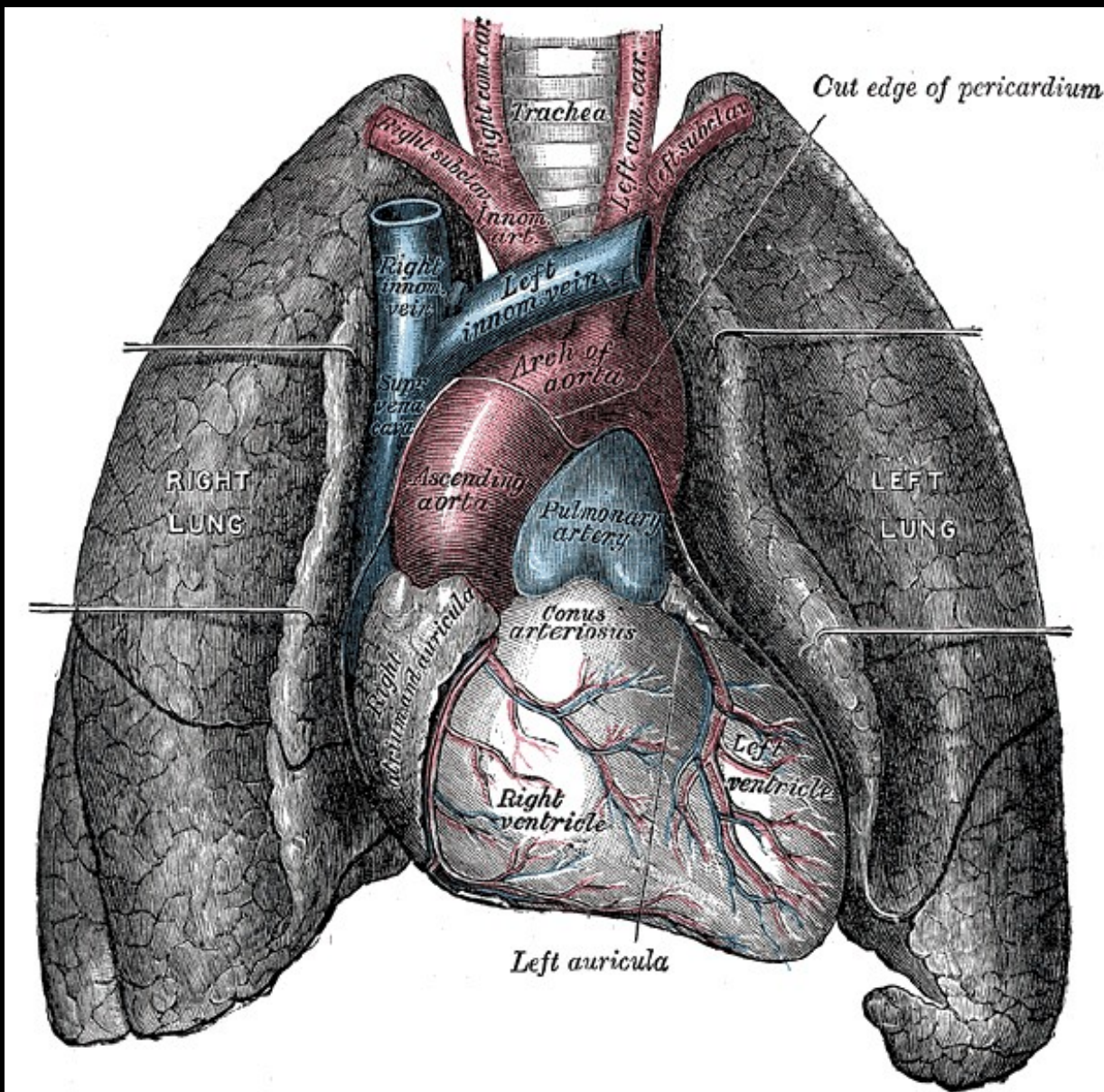
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Grafik_blutkreislauf.jpg

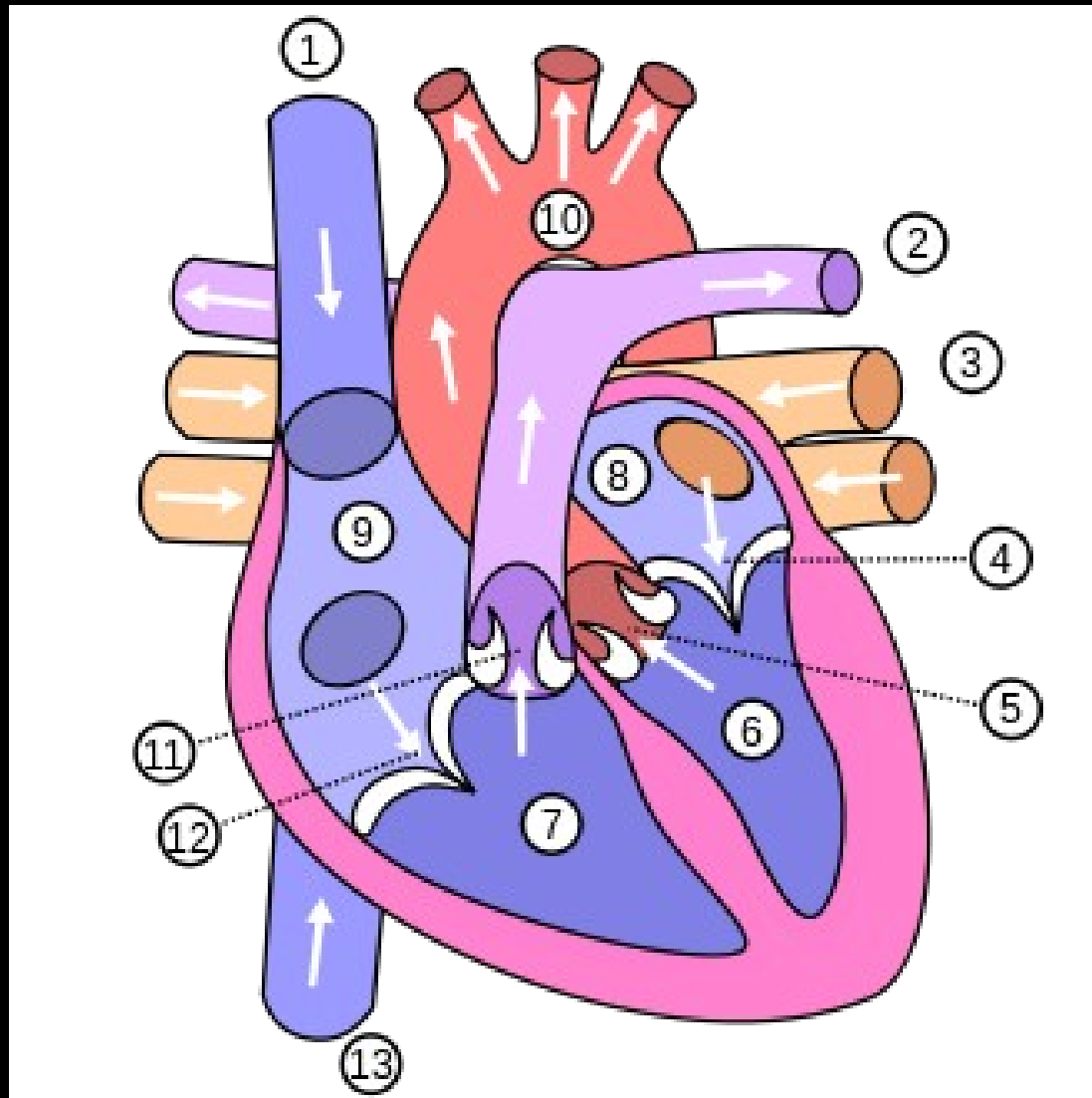
SRDCE

- dutý svalový orgán (svalovina srdeční)
- cca 14 cm, 300 g
- zevní obal **osrdečník – perikard**
vnitřní obal **přísrdečník – epikard**
mezi nimi dutina vyplněná tekutinou
- vlastní svalovina **myokard**
- vnitřní výstelka **endokard**

Stavba srdce

- rozděleno na dvě poloviny
- levá síň a levá komora – chlopeň dvojcípá
- pravá síň a pravá komora – chlopeň trojcípá
- z levé komory odstupuje aorta – chlopeň poloměsíčitá (aortální)
- z pravé komory odstupuje plicní kmen (plicní tepny) – chlopeň poloměsíčitá
- do levé předsíně vstupují plicní žíly
- do pravé předsíně vstupují horní a dolní dutá žíla

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Diagram_of_the_human_heart_%28multilingual%29.svg

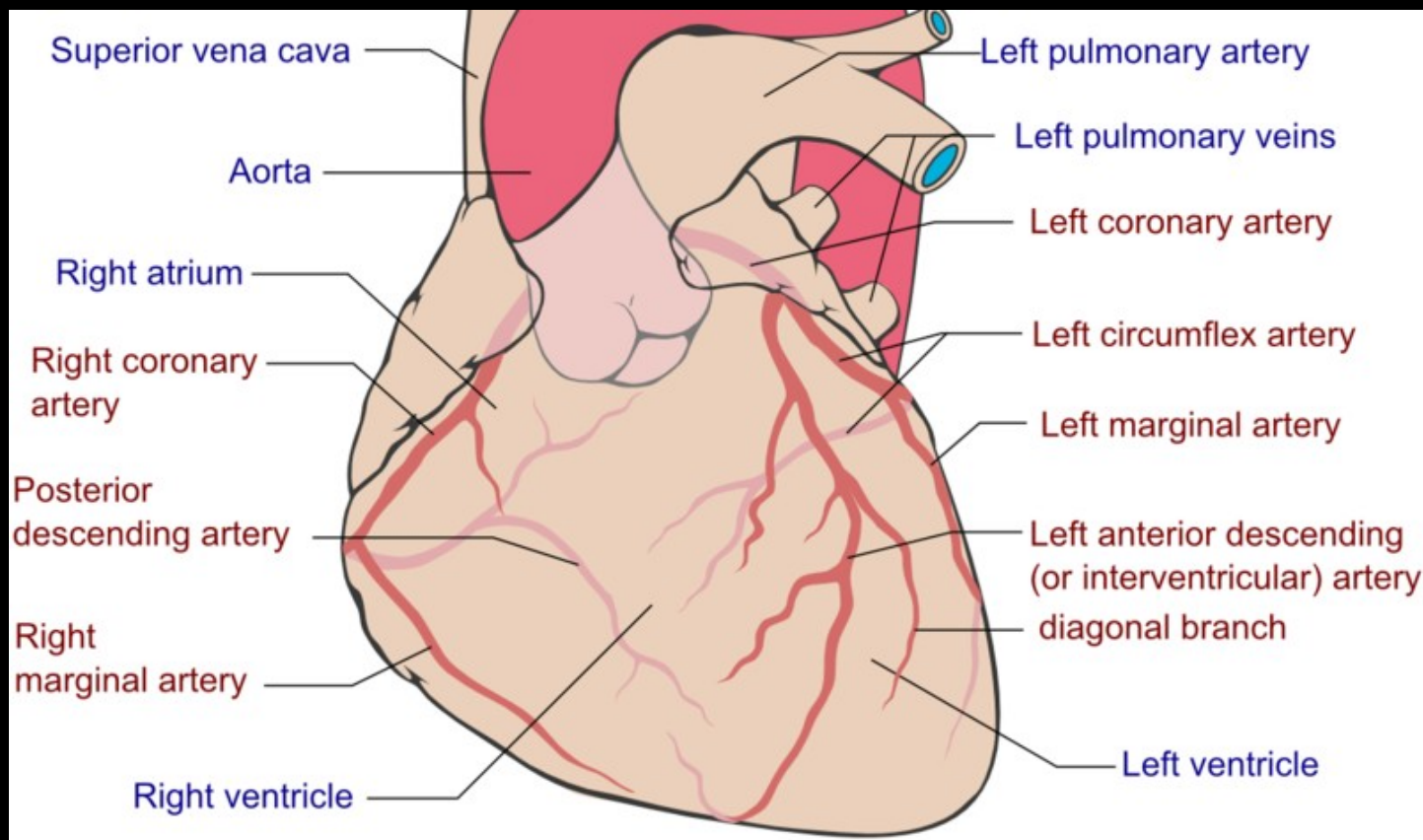
Srdeční činnost

- **DIASTOLA** – ochabnutí, síně a komory se plní krví, cca 0,5 s
- **SYSTOLA** – stah síní, následně komor, cca 0,3 s
- zpětnému toku krve brání chlopně
- uzavírání chlopní je slyšitelné – srdeční ozvy
- frekvence cca 70 tepů/min, objem cca 70 ml
- krevní tlak

<http://www.youtube.com/watch?v=qmpd82mpVO4>

Výživa srdce

- systém věnčitých, koronárních cév

Řízení srdeční činnosti

- automacie, rytmicita
- převodní systém srdeční

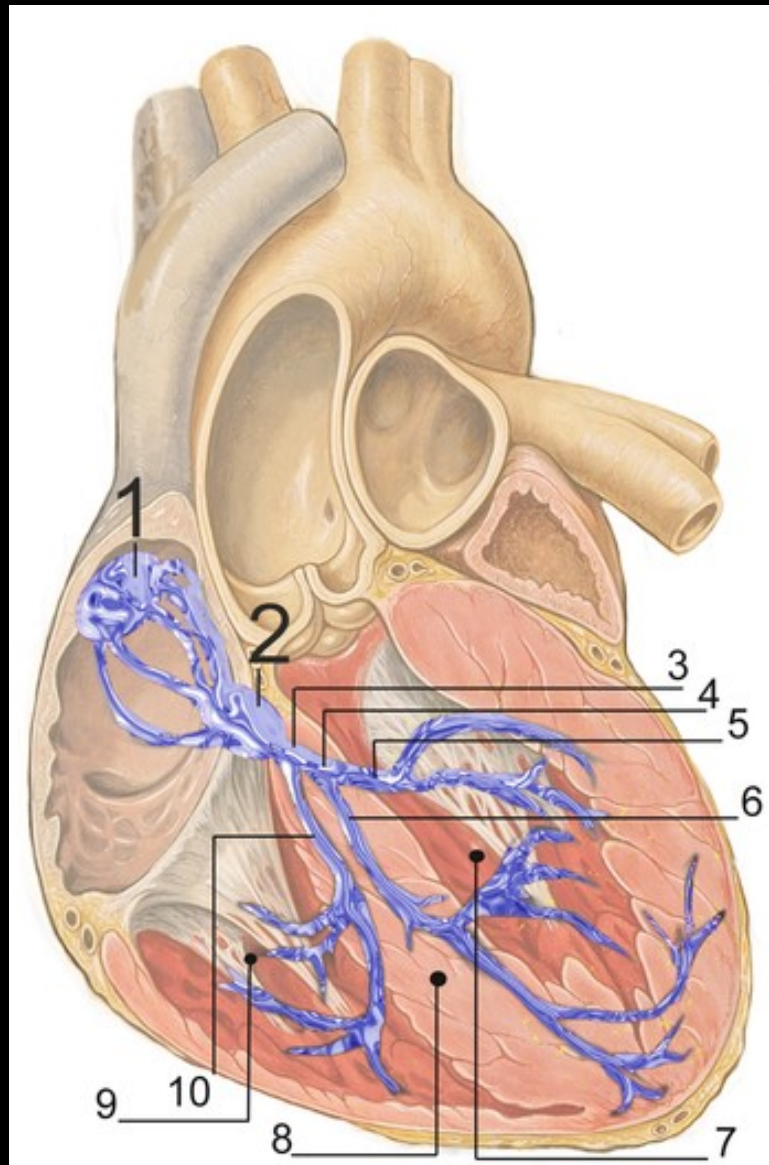
1. síňový (sinový, sinoatrikulární) uzel

2. síňokomorový (atrioventrikulární) uzel

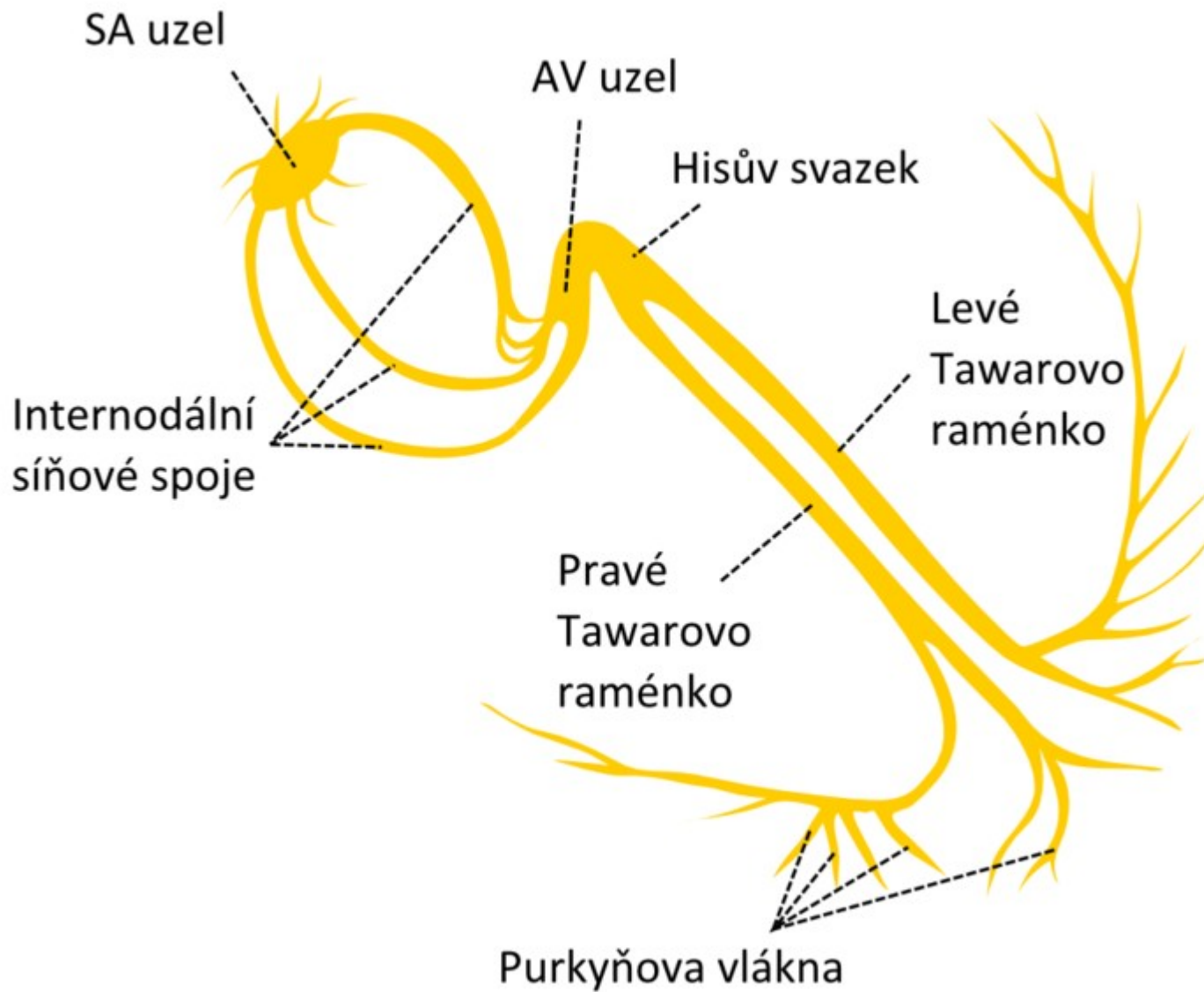
3. Hisův můstek (svazek)

4. Tawarova raménka

5. Purkyňova vlákna

http://www.wikiskripta.eu/index.php/Soubor:RLS_12blauLeg.png

Patologie oběhové soustavy

- ateroskleróza

<http://www.youtube.com/watch?v=J7yybzWJqm0>

- aneurysma (aneurisma)
- angina pectoris, ICHS
- infarkt myokardu
- poruchy rytmicity
- vrozené poruchy anatomické